

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

**Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.**

Casus III. Argumentum. Cappellania erecta in beneficium Ecclesiasticum
ab Ordinario, an ad instantiam Fundatoris asserentis, post dictam
erectionem, se non habuisse intentionem fundandi Beneficium ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

lum perpetuum, reliquerat Juspatronatus prædictis de Guerinonis; prædicta enim verba protestativa in quoddam arbitrium sonantia; ac Faustinae directa: *nel numero, e modo che le parerà, e piacerà* nullo modo valebant immutare substantiam Juspatronatus, de quo absolute disposuerat, sed ad summum respiciebant circumstantias numeri, & modi Missarum, quemadmodum recensita verba effectivè præferebant, & non ultra, ac in longè durioribus respondit etiam *Rota coram Merlin. decis. 393. num. 1. & in recent. decis. 240. num. 6. & seq. decis. 283. num. 15. par. 17.*

Et ita &c. Utraque &c.

ARGUMENTUM.

Cappellania erecta in Beneficium Ecclesiasticum ab Ordinario, an ad instantiam Fundatoris asserentis post dictam erectionem se non habuisse intentionem fundandi Beneficium Ecclesiasticum possit reddi, & restitui in Cappellaniam, merè Laicalem?

SUMMARIUM.

- 1 *Nomine Beneficii perpetui non venit Cappellania merè Laicalis.*
- 2 *Institutio non requiritur, nisi in Beneficio Ecclesiastico.*
- 3 *Conditio quod deficiente Beneficiato fructus bonorum donatorum cedant in Beneficium compatronorum, an sit contra naturam Beneficii?*
- 4 *Conditio apposita contra naturam Beneficii non potest illud vitare, sed potius ipsa vitari debet.*
- 5 *Bona semel Deo dicata secularizzari amplius non possunt.*

CASUS III.

Publicis exaratis tabulis, quidam Galitius Morano Notarius Civitatis Montis Pelusii, morem gerendo, ut inquit, piæ voluntati Sacerdotis Joannis Orlandi, coram ipso constituti, simplex

perpetuum Beneficium crexit in Sacello S. Francisci Xaverii in Cathedrali Ecclesia cum dote assignata in capitali scutorum trecentum, ac in quibusdam expressis bonis, quorum valor non exprimitur, Designatis verò Pii oneribus, quibus Rector pro tempore defungi tenetur hujusce Beneficii Juspatronatus activum Francisco Odoardo, ejusque Descendentibus tam Masculis, quam Fœminis attribuit, quoad verò Juspatronatus passivum hanc dispositionem jam dictus Notarius descripsit: *Qui quidem Patroni quoties dictum Beneficium vacare contingerit teneantur nominare, seu præsentare Beneficiatum de familia effectiva, & successivè de contentiva prænominati Francisci Odoardi &c. Etiam quod descendentes nominandi, & præsentandi sint tantum prima Tonsura initiati, & minores quattuordecim annis præscriptis à Sac. Conc. Trid. Sin autem etiam de dictis Clericis tantum deficient, vel in casu, quod præsentatus sit tantum Clericus ut supra, tam dictus Franciscus Odoardus, quam ejus descendentes Patroni teneantur unum Oeconomum, seu Rectorem nominare, & eligere, & adimpleri facere injunctum onus Missarum, & solemnitatis festi S. Francisci Xaverii in eadem Cappella, ut supra convenienti Salario, & Elemosina assignata, & providere de necessariis suppellectilibus pro decentia Cappella ex fructibus dictorum bonorum; & quod superest si præsentatus sit tantum Clericus, possit retinere, & applicare ad proprium commodum, & pro ejus sustentatione, etiam si Laicus uti primo loco contemplatus, ac ipsemet Rev. D. Joannes Donatus, qui etiam ejus vita durante sibi reservat, & pro reservata intelligatur nominatio, seu præsentatio ad dictum Beneficium etiam simplicis Clerici, & ætatis minoris quattuordecim annorum tam pro prima vice pro qua ad præsens nominat, & præsentat aslatum Franciscum Odoardum uti Clericum reservato tamen beneplacito, seu institutione Illustriss. D. Episcopi Ordinarii, quatenus &c. Postremò in hujusmodi Instrumento cavetur, quòd in defectu Descendentium ex familia de Orlandis Juspatronatus devolvatur ad Capitulum Cathedralis, qui explere teneantur pia injuncta onera, quòd vero superesset ex fructibus inter*

omnes participantes divideretur.

Ejusmodi publicum documentum jam dictus pius disponens subinde exposuit Episcopo, eo sub facti themate: *Come per servizio di Dio, e particular sua devotione l'è parso fondarsi un Juspatronato Laicale per se è per Francesco Odoardo suo congiunto &c. col Jus di presentare a tal Benefitio anco Chierici di minor età d'anni quattordici con facoltà a tale, & in mancanza d' Ecclesiastici d' eligere l' Economo, seu Rettore per la sodisfatione del peso delle Messe imposteci; Pro indeque eidem Episcopo preces adjecit, ut institueretur dignaretur in hujusmodi Beneficio Franciscum Odoardum primum ab ipso præsentatum, ac Oeconomum, sive Rectorem nominare præstituto congruo stipendio pro oneribus ut supra exequendis. Episcopus itaque precibus obsequens ordinariam ejus auctoritatem interposuit præmemoratum Cappellam erigendo ad Titulum, ut inquit, Ecclesiastici Laicalis Beneficii simplicis cum dote, & oneribus enunciatis; At reservato Iurepatronatus tam Oratori, quam ab ipso contemplatis subtexit: *Cum facultate Beneficiato sive Rectori post mortem ipsius D. Ioannis si fuerit Clericus, donec, & quousque non fuerit promotus ad ordinem Sacerdotalem eligendi Sacerdotem pro celebratione Missarum cum competenti stipendio retentis aliis fructibus bonorum donatorum, & assignatorum demptis stipendio, & oneribus prædictis, cedant in Beneficium compatronorum vocatorum.**

Præfatus verò pius disponens supplex coram SS. D. N. conquestus fuit, quod Notarius Galitius Moranus perperam in recensitis publicis tabulis affectus fuit ejus voluntatem, immo verò quæque ita inordinatè, & confusè exposuit, ut nec ipse eorum sensum deinde teneat. Si quidem altero declarativo exarato Instrumento, jure jurando, idem ipse asseruit ejus mentem fuisse nedum Cappellæ cultum, animæque suffragium ordinare, sed quoad temporalia familia de Orlandis prospicere, proinde nulli modo constituere voluisse, asserit, simplex perpetuum Beneficium, sed tantum præordinasse simplicem Cappellaniam Laicalem cum onere Missarum liberè transmissibi-

lem activè, & passivè ad quoscumque; adeo ut ejus Juspatronatus perpetuò conservaretur in familia tam effectiva, quam contentiva sæpe dicti Francisci Odoardi; ac in omnem vocationis casum Cappellanus deputaretur a Patronis pro tempore unus ex ipsorum Filiis, Nepotibus, sive Pronepotibus respectivè: *Quoties verò non adessent Filii, neque Nepotes, neque Pronepotes descendentes Patronorum &c. Primogenitus Patronus pro tempore ordine, modo, & forma supra invitatorum valeat eligere unum Rectorem, sive Oeconomum temporalem, & adnutum amovibilem, qui esse debeat Sacerdos, ipsi primogenito benevixus qui curam habere debeat Cappella, & Missas celebrare &c. Assignato tamen competenti Salario eidem primogenito benevixo, & totum id quod supereret soluto dicto Salario, & adimpletis omnibus oneribus valeat primogenitus familia, seu ille inter Patronos natu major licitè pro se retinere, & applicare ad proprium commodum, & pro congrua manutentione eorum familia, seu Domus. Summopere itaque memoratus pius disponens percipere asseruit, quoad ita declarandam primam dispositionem, juxta ejus primæviam mentem admittatur, utque facilius voti compos fiat, quasdam ulterius assignavit Domus pro augmento dotis hujusce Cappellaniæ, onere dumtaxat adjuncto unius Missæ hebdomadalis. Unde proposito dubio: *An Instrumentum declarativum, de quo agitur sit attendendum, & executioni demandandum.**

Negativè resolvendum sentiebam. Constat enim Ioannem de Orlandis voluisse erigere Beneficium Ecclesiasticum de Iurepatronatus Laicali cum reservatione Iurispatronatus activi favore sui, & suorum tum ex ipso primo Instrumento coram dicto Ioanne acceptante, & consentiente exarato à Notario uti pluries dicitur disposuisse, & deliberasse fundare Beneficium perpetuum. Nomine autem Beneficii perpetui non venit Cappellaniam merè Laicalis sed Ecclesiastica, & collativa juxta *Cardinal. in Clement. 2. de Indic. num. 58. Preb. ad Monach. in cap. Nullus de temporibus ordinan. in 6. num. 2. & alias quas refert Garz. de Benefic. part. 1. cap. 1. num. 5.* Tum ex eo quia petit ab

Epif-

Episcopo institutionem, & investituram dicti Beneficii favore Francisci Odoardi à se presentati, ut ex memoriali Episcopo porrecto, ibi: *Per tanto la supplica volere restare servita d' instituire, & investire detto Francesco Odoardo di tal Beneficio*: Si enim fundare voluisset Cappellaniam merè Laicalem non petiisset ab Ordinario institutionem, quæ non requiritur nisi in Beneficio Ecclesiastico, & collativo, *Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. num. 81.* Tum ex eo, quia fuit ab Ordinario erectum supplicante eodem Ioanne; quæ erectio auctoritate Ordinaria à Testatore volita demonstrat eum voluisse fundare Beneficium Ecclesiasticum. Tum denique ex eo, quia apposuit conditionem in primo instrumento, quòd huiusmodi Beneficium obtineri possit etiam à minoribus quatuordecim annis, ibi: *Etiam quod descendentes nominandi, & presentandi sint tantum prima Tonsura initiati, & minores quatuordecim annis prescriptis à Sacro Concilio Tridentino*: Quæ conditio esset inutilis, & superflua si dictum Beneficium esset Cappellania merè Laicalis, & non collativa.

Non obstat, quòd Fundator in limine foundationis apposuerit conditionem, quòd deficiente Beneficiato fructus bonorum donatorum, & assignatorum, cedant in Beneficium compatronorum vocatorum, quæ videtur esse contra naturam Beneficii Ecclesiastici; quia imprimis non videtur esse contra naturam Beneficii conditio, quòd Patroni gaudeant fructibus Beneficii, juxta Sacram Congregationem Concilii in Lycien. 27. Aprilis 1688. ubi in præcis terminis Sacra Congregatio respondit: *Deficientibus Clericis posse conjunctos Seculares retinere idem Beneficium, donec aliquis extet Clericus de familia, & fructus omnes Beneficii erogandos esse in Celebrationem Missarum, juxta voluntatem Testatoris.* Et licet sit contraria naturæ Beneficii Ecclesiastici, non proinde potest vitari illud, sed potius ipse vitari debet juxta doctrinam Duran. de Condit. imposs. par. 2. cap. 1. numer. 106. Corrad. in prax. Benefic. lib. 2. cap. 12. numer. 57. & 58. Lotter. de re Benefic. lib. 1. cap. 32. num. 19. cum seqq.

Nec potest amplius dictum Beneficium

reddi Cappellania merè Laicalis, non obstante quòd exhibeatur novum augmentum dotis, quia ex qualibet causa bona semel Deo dicata secularizzari amplius non possunt, juxta *Text. in cap. Ligna ibique Gloss. in verb. Laicorum de Consecrat. Fagnan. in cap. Relatum num. 37. ne Cler. vel Monach. Calderin. cons. 5. num. 1. de relict. Domib.*

His tamen non obstantibus Sacra Congregatio Concilii in Montis Pelusti Erectionis Cappellania 12. Maii 1714. Præfato dubio respondit: *Affirmativè ex gratia in forma commissaria.*

ARGUMENTUM.

Patronus an, & in quibus Casibus possit instare apud Superiorem, pro translatione Cappellaniæ merè Laicalis de loco ad locum?

SUMMARIUM.

- 1 Patrono non potest concedi licentia transferendi Cappellaniam de uno ad aliud Altare, quando Testator in institutione Cappellaniæ principaliter respexit ad Altare, & secundario ad heredes; secus si respexit principaliter ad heredes, & secundario ad Altare; & nam. 2. & num. 5.
- 3 Celebratio Missæ an, & quando possit transferri de una ad aliam personam?
- 4 Refertur resolutio Sacræ Congregationis Concilii in Placentina commutationis voluntatis.
- 5 Legatum directum in personas heredum censetur ordinatum in gratiam ipsorum.
- 6 Dispositio qualificata intelligitur durare quousque durat qualitas.
- 7 Testator quando dicatur in institutione Cappellaniæ principaliter respexisse ad altare, & secundario ad heredes, aut è contra, & num. 8.
- 9 Patronus potest transferre Cappellaniam de uno ad aliud Altare, quando à Testatore est ei data libera facultas transferendi, & ex quibus arguatur huiusmodi libera facultas?
- 10 Dictio: Overo: est disjunctiva, & separat unam orationem ab altera.

C A-